

Simulació parking: descoberta de patrons amb clustering

Joan Quintana

February 13, 2024

1 Simulació parking: descoberta de patrons amb clustering

1.1 Introducció

Aquesta és la versió **quadern de Jupyter** del script `clusteringsklearn.py`. D'aquesta manera es vol posar de manifest com resollem el mateix problema tant en *quadern* com en *script*. Els avantatges i els inconvenients. El quadern de Jupyter és més narratiu i interactiu, es pot executar a trossos, pot integrar les imatges dins dels quadern. El script es pot executar des de la consola i la seva execució es pot integrar en un context de projecte més ampli.

Tenim un script per generar entrades i sortides a un parking d'un llistat de cotxes. En aquest script s'ha simulat 4 comportaments de cotxes:

- Tipus I: cotxes de cap de setmana vespre (franja 20-02)
- Tipus II: cotxes diumenge matí (franja 9-14)
- Tipus III: cotxes de dies feiners (franja 08-16)
- Tipus IV: cotxes esporàdics (és el gruix de cotxes, seria com soroll que s'afegeix als altres grups)

Volem aplicar un algorisme de clustering per veure si podem separar els 4 grups. És un cas d'aprenentatge no supervisat: tenim unes dades, i volem veure com afloren els agrupaments de tipus de comportament.

```
[1]: from PIL import Image
img = Image.open(r'img/cotxe_500.png')
display(img)
```



```
[2]: import pandas as pd
```

1.2 Dataset i EDA (Exploratory Data Analysis)

```
[3]: # el fitxer registre_durada.csv s'ha generat a partir del script de simulació
path_to_file = 'data/registre_durada.csv'
parking_data = pd.read_csv(path_to_file, delimiter=';')
```

El dataset és un registre d'entrades i sortides de cotxes. Després d'un cert temps (en la simulació s'ha realitzat sobre l'any 2023) ja s'ha acumulat prou informació per intentar treure patrons de comportament. Per exemple, cotxes que fan servir el parking per anar a treballar en dies feiners, cotxes que fan servir el parking per anar al cinema el cap de setmana al vespre, etc.

```
[4]: parking_data.shape
```

```
[4]: (19358, 7)
```

```
[5]: parking_data[:5]
```

```
[5]:   matricula  tipus      dia_hora  durada  hora  dia_setmana  \
0  9067 SAG      1  2023-05-13  22:19:53  13375  22.3         5
```

1	9067	SAG	1	2023-09-03 19:27:16	10769	19.5	6
2	9067	SAG	1	2023-09-16 21:37:16	8207	21.6	5
3	9067	SAG	1	2023-06-17 21:15:55	11190	21.3	5
4	9067	SAG	1	2023-02-04 21:00:15	10171	21.0	5

	dia_setmana_dec
0	5.9
1	6.8
2	5.9
3	5.9
4	5.9

```
[6]: parking_data.columns
```

```
[6]: Index(['matricula', 'tipus', 'dia_hora', 'durada', 'hora', 'dia_setmana',
          'dia_setmana_dec'],
          dtype='object')
```

```
[7]: parking_data.info()
```

```
<class 'pandas.core.frame.DataFrame'>
RangeIndex: 19358 entries, 0 to 19357
Data columns (total 7 columns):
#   Column          Non-Null Count  Dtype
---  ---
0   matricula       19358 non-null object
1   tipus           19358 non-null int64
2   dia_hora        19358 non-null object
3   durada          19358 non-null int64
4   hora            19358 non-null float64
5   dia_setmana     19358 non-null int64
6   dia_setmana_dec 19358 non-null float64
dtypes: float64(2), int64(3), object(2)
memory usage: 1.0+ MB
```

Eliminem columnes que no interessin:

```
[8]: parking_data = parking_data.drop('dia_hora', axis=1)
parking_data = parking_data.drop('dia_setmana', axis=1)
parking_data[:3]
```

```
[8]:   matricula  tipus  durada  hora  dia_setmana_dec
0   9067 SAG      1   13375  22.3                5.9
1   9067 SAG      1   10769  19.5                6.8
2   9067 SAG      1    8207  21.6                5.9
```

1.3 Etiquetes de les dades

El clustering és aprenentatge no-supervisat. Ara bé, en aquest cas, com que és una simulació, tenim les etiquetes dels cotxes (sabem a quina classe pertany). Això ens servirà per poder avaluar el model de clustering. El primer que fem és guardar els *true-labels*.

```
[9]: df_true_labels = parking_data.groupby(['matricula']).mean()
df_true_labels = df_true_labels.astype({'tipus': int})
true_labels = df_true_labels["tipus"].to_numpy()
# eliminem el tipus, ja no interessa
parking_data = parking_data.drop('tipus', axis=1)
true_labels[:3]
```

```
[9]: array([3, 2, 4])
```

```
[9]: array([3, 2, 4])
```

1.4 Agrupació dels cotxes (group by)

El dataset és un conjunt d'entrades i sortides de cotxes d'un parking. Però el que per nosaltres té importància és agrupar els cotxes (*group by*) per veure el comportament que tenen i estudiar si hi ha diferents patrons. Esperem veure que hi ha cotxes que utilitzen el parking el cap de setmana; d'altres els dies feiners per anar a treballar; etc.

```
[10]: parking_data_gb = parking_data.groupby(['matricula']).mean()
parking_data_gb = parking_data_gb.merge(parking_data.groupby(['matricula']).
    ↳count()['durada'], how='inner', on='matricula')
parking_data_gb = parking_data_gb.rename(columns={'durada_x': 'durada',
    ↳'durada_y': 'count'})
parking_data_gb[:3]
```

```
[10]:
```

		durada	hora	dia_setmana_dec	count
matricula					
0001 DKR	21442.695652	9.053261	2.150000	92	
0007 QNR	11263.631579	10.515789	6.442105	19	
0015 CIQ	7610.200000	14.360000	2.110000	10	

1.5 Normalització de les dades

Les dades s'han de normalitzar doncs el valor de *durada* (en segons, de l'ordre de milers) està en un ordre de magnitud diferent de les altres dades numèriques.

```
[11]: # normalització manual

#parking_data_gb_norm = parking_data_gb.copy()
#parking_data_gb_norm['durada'] = parking_data_gb['durada']/
    ↳parking_data_gb['durada'].max()
#parking_data_gb_norm['hora'] = parking_data_gb['hora']/24
```

```
#parking_data_gb_norm['dia_setmana_dec'] = parking_data_gb['dia_setmana_dec']/7
#parking_data_gb_norm['count'] = parking_data_gb['count']/
↳ parking_data_gb['count'].max()
#parking_data_gb_norm[:3]
```

```
[12]: # normalització amb StandardScaler

from sklearn import preprocessing

scaler = preprocessing.StandardScaler().fit(parking_data_gb)
parking_data_gb_norm = pd.DataFrame(scaler.transform(parking_data_gb),
↳ index=parking_data_gb.index, columns=parking_data_gb.columns)

parking_data_gb_norm[:3]
```

```
[12]:          durada      hora  dia_setmana_dec      count
matricula
0001 DKR    2.706754 -0.935981      -1.286172    2.722038
0007 QNR    0.385650 -0.540143       1.697749   -0.013415
0015 CIQ   -0.447432  0.500305      -1.313981   -0.350663
```

Una altra forma de veure la informació de la que disposem:

```
[13]: parking_data_gb_norm.describe().transpose()
```

```
[13]:          count      mean      std      min      25%      50%  \
durada      1000.0 -1.811884e-16  1.0005 -1.391814 -0.573177 -0.311663
hora        1000.0  2.557954e-16  1.0005 -2.284330 -0.692148 -0.244443
dia_setmana_dec  1000.0 -1.207923e-16  1.0005 -2.271055 -0.740431 -0.208594
count        1000.0 -2.131628e-17  1.0005 -0.612966 -0.500550 -0.425606

          75%      max
durada      0.195773  2.929748
hora        0.419785  2.387369
dia_setmana_dec  0.538758  1.748693
count      -0.088359  4.071028
```

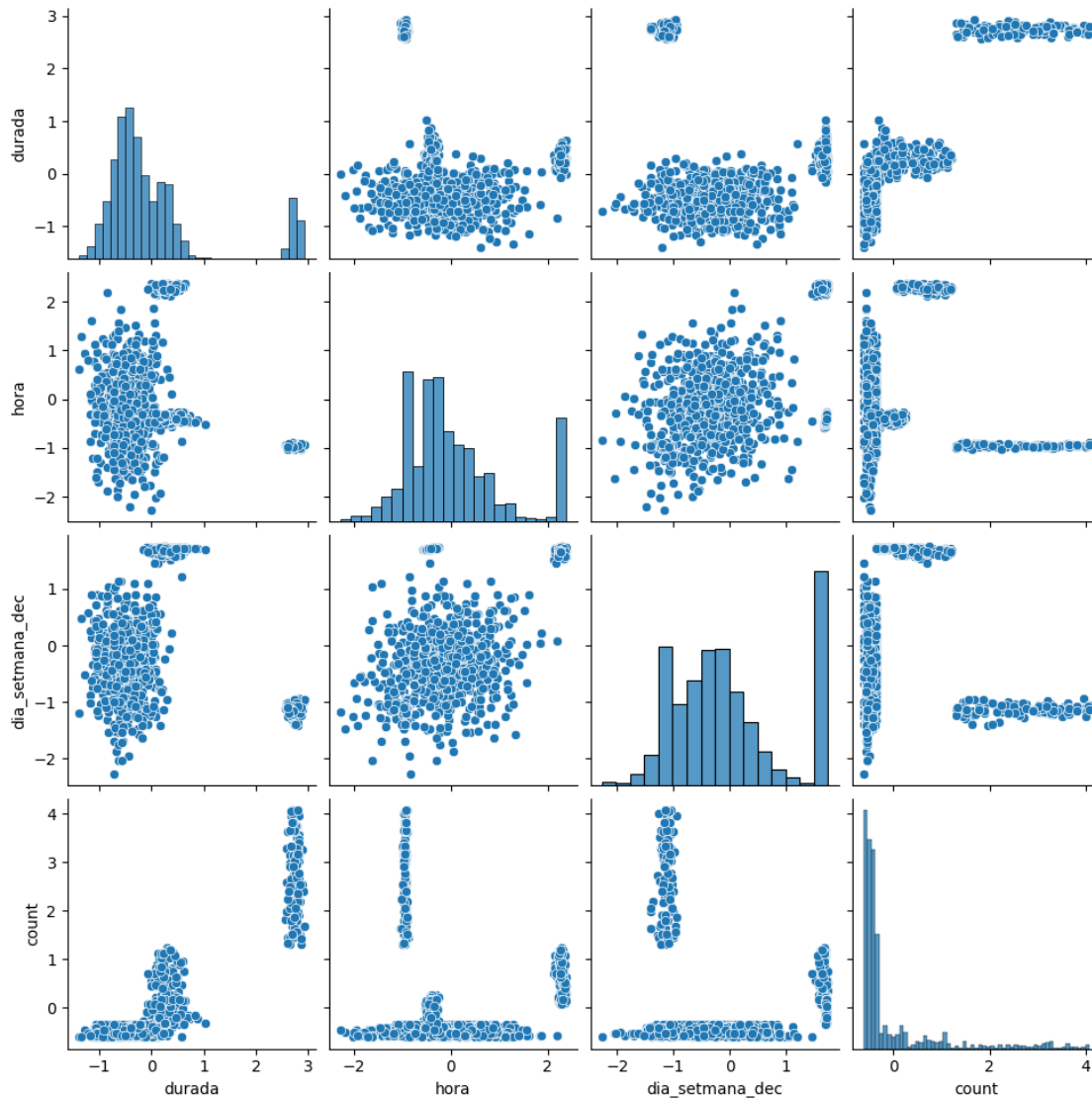
1.6 Visualitzar les dades

Per visualitzar les relacions que hi ha entre els diferents atributs del dataset podem utilitzar el mètode *pairplot* de la llibreria *seaborn*, que ens és molt útil. Si ens fixem bé ja es posa de manifest diferents agrupaments que esperem separar quan entrenem el model:

```
[14]: import seaborn as sns

sns.pairplot(parking_data_gb_norm)
```

[14]: <seaborn.axisgrid.PairGrid at 0x7f03798838e0>

1.7 Clustering amb KMeans

Hi ha diferents algorismes per fer clustering de dades no-supervisades. En aquest cas farem servir KMeans.

```
[15]: # NOTA: s'ha provat tant el AgglomerativeClustering com el KMeans, i els
      ↪ resultats són similars (AgglomerativeClustering fins i tot millor que KMeans)
      # tanmateix, s'escull KMeans perquè implementa el mètode predict() (cosa que no
      ↪ fa AgglomerativeClustering)
      from sklearn.cluster import KMeans
```

```
# Selecting durada, hora, dia_setmana_dec, count
selected_data = parking_data_gb_norm.iloc[:, 0:4]

selected_data[:10]
```

```
[15]:          durada      hora  dia_setmana_dec      count
matricula
0001 DKR    2.706754 -0.935981    -1.286172    2.722038
0007 QNR    0.385650 -0.540143     1.697749   -0.013415
0015 CIQ   -0.447432  0.500305    -1.313981   -0.350663
0021 WMC    0.275154  2.248088     1.705282    1.185688
0032 QLG   -0.339763  0.575411    -0.008721   -0.425606
0048 JZI   -0.494041 -0.054535     0.006921   -0.350663
0066 UQW    0.385354 -0.415857     1.711927    0.173945
0066 WBR   -0.626889 -1.627030    -2.043953   -0.538022
0074 TVC    0.075117  2.294823     1.576529    0.436249
0092 WYI    0.263794 -0.486420     1.698272    0.061529
```

Ja podem entrenar el model. Podem provar diferents valors de *n_clusters*. Juguem amb avantatge provant *n_clusters=4* perquè aquest és el número de comportaments diferents que s'han programat en el script de simulació.

```
[16]: #clustering_model = AgglomerativeClustering(n_clusters=4, metric='euclidean',
↳ linkage='ward')
clustering_model = KMeans(n_clusters=4, random_state=42)

clustering_model.fit(selected_data)
```

```
/home/joan/.local/lib/python3.8/site-packages/sklearn/cluster/_kmeans.py:870:
FutureWarning: The default value of `n_init` will change from 10 to 'auto' in
1.4. Set the value of `n_init` explicitly to suppress the warning
warnings.warn(
```

```
[16]: KMeans(n_clusters=4, random_state=42)
```

I ja disposem dels labels predits:

```
[17]: clustering_model.labels_[:3]
```

```
[17]: array([2, 1, 3], dtype=int32)
```

1.8 Scores: homogeneity, completeness, v_measure

Com que havíem guardat els *true labels*, i ara tenim els *predicted labels*, podem valorar com de bé s'ha fet el procés de separar els grups:

```
[18]:
```

```

from sklearn.metrics.cluster import homogeneity_score, completeness_score, \
    v_measure_score

print('Homogeneity: {:.3f}'.format(homogeneity_score(true_labels, \
    clustering_model.labels_)))
print('Completeness: {:.3f}'.format(completeness_score(true_labels, \
    clustering_model.labels_)))
print('V-measure: {:.3f}'.format(v_measure_score(true_labels, clustering_model.
    labels_)))

```

```

Homogeneity: 0.931
Completeness: 0.896
V-measure: 0.913

```

1.9 Visualitzar els clústers/agrupaments

Efectivament hem trobat 4 agrupacions diferents que demostren el diferent comportament dels cotxes. Visualitzarem 3 gràfiques, cadascuna d'elles posarà de manifest diferents aspectes del comportament que estem estudiant.

Recordem que les dades estan normalitzades, i que visualitzem els valors mitjans de les dades. En aquesta primera gràfica podem localitzar a la dreta els cotxes que utilitzen el parking els caps de setmana al vespre i el diumenge al matí. Al voltant de *dia_setmana_dec=-1* i *hora=-1* tenim els cotxes que entren al matí de dilluns a divendres, que són els cotxes que entren a treballar. Finalment, la majoria de punts és el soroll que representa els cotxes que fan servir el pàrking de manera esporàdica, sense cap mena de patró.

```

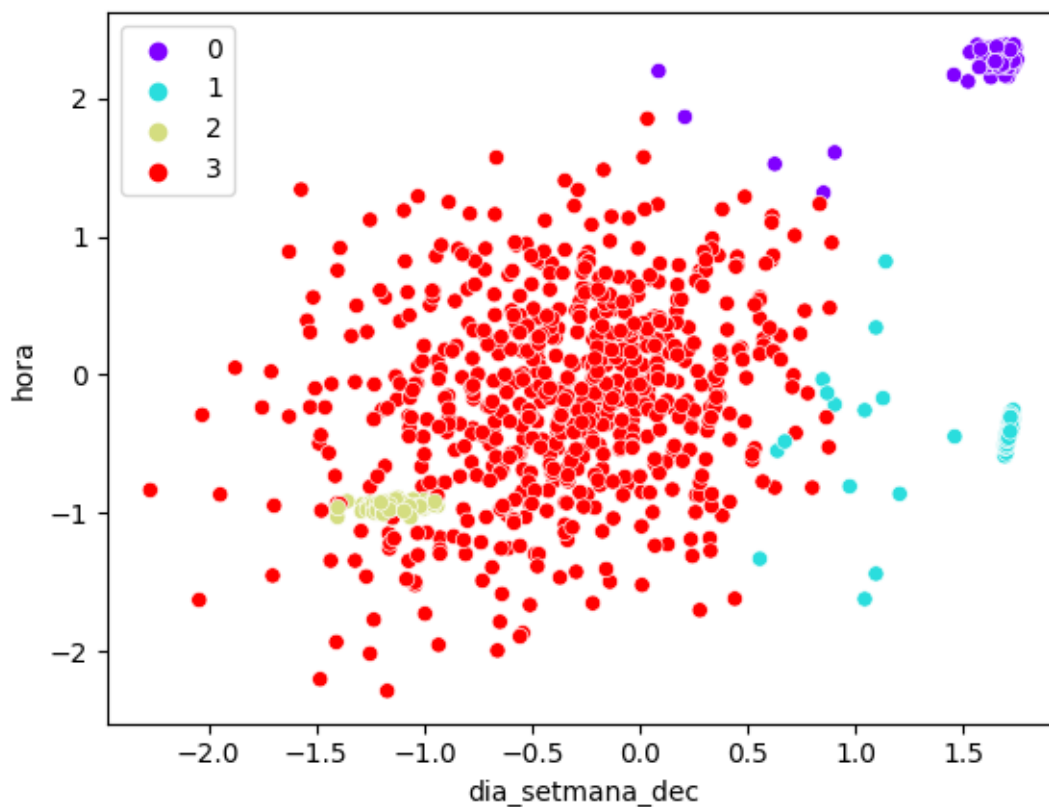
[19]: data_labels = clustering_model.labels_
      sns.scatterplot(x='dia_setmana_dec',
                      y='hora',
                      data=selected_data,
                      hue=data_labels,
                      palette="rainbow")

```

```

[19]: <Axes: xlabel='dia_setmana_dec', ylabel='hora'>

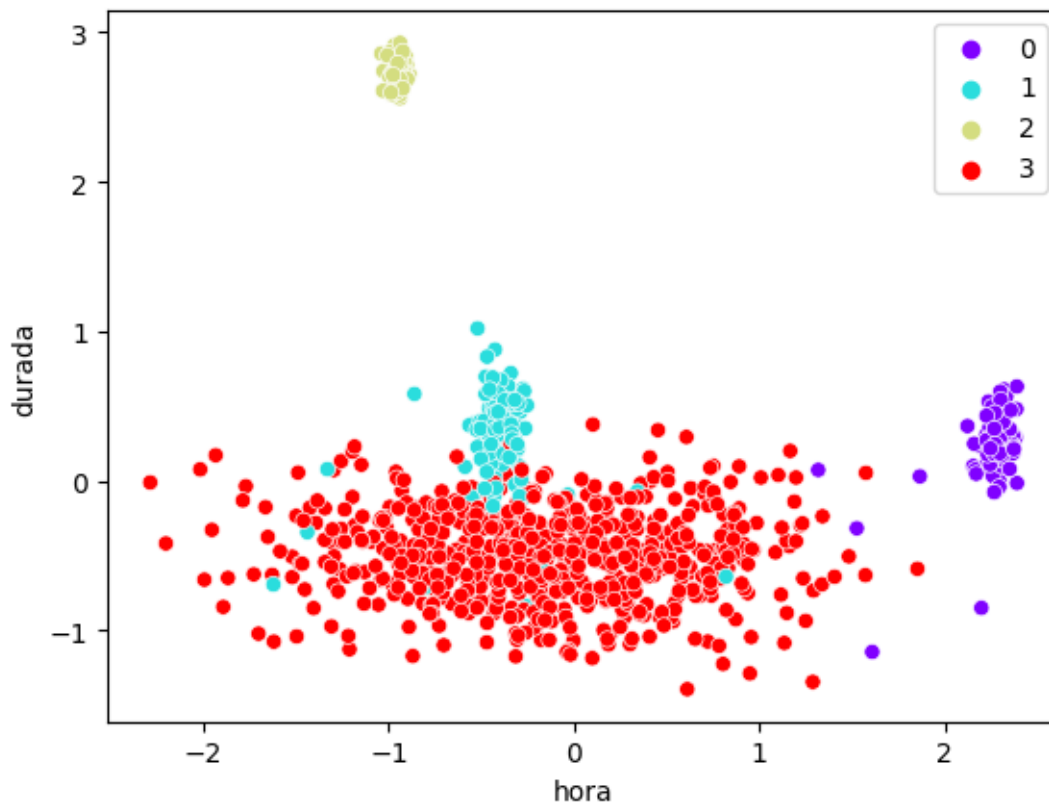
```

En la següent gràfica es visualitza la durada. És de comentar que els cotxes que utilitzen el parking en horari laboral (diguem de 8 a 16h) queden destacats amb una durada alta, i és un grup que queda clarament separat.

```
[20]: data_labels = clustering_model.labels_
sns.scatterplot(x='hora',
                y='durada',
                data=selected_data,
                hue=data_labels,
                palette="rainbow")
```

```
[20]: <Axes: xlabel='hora', ylabel='durada'>
```

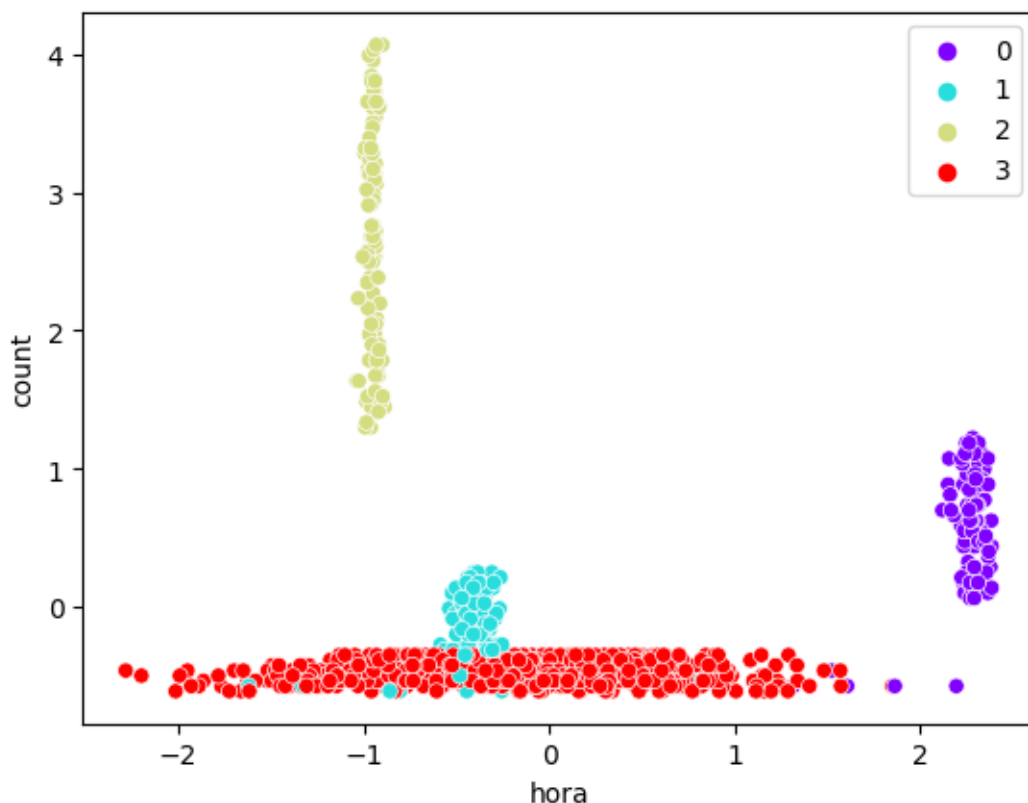

La següent gràfica potser és la més clara de cara a distingir els 4 patrons de comportament.

count, el número de dies que fan servir el pàrking, és una mesura rellevant. Els cotxes esporàdics tenen un count baix i estan repartits per totes les hores. Els cotxes que van a treballar cada dia acostumen a fer-ho sempre o quasi sempre, i és per això que tenim un count alt (1-4). Els cotxes que fan servir el parking el diumenge al matí no entren a les 8h, sinó més aviat a les 11h, i ho fan de forma esporàdica (count baix). Finalment, els cotxes d'oci nocturn de cap de setmana (anar al cine, anar a sopar), l'hora és cap a les 21-22h, i el count és baix (comportament esporàdic però regular).

```
[21]: data_labels = clustering_model.labels_
sns.scatterplot(x='hora',
                y='count',
                data=selected_data,
                hue=data_labels,
                palette="rainbow")
```

```
[21]: <Axes: xlabel='hora', ylabel='count'>
```


1.10 Classificació d'un cotxe a una agrupació

Quan un cotxe entra al parking no es pot classificar. Només és quan aquest cotxe té un historial i ha fet servir el parking múltiples vegades podem assignar-lo a un dels clústers. NOTA: multipliquem per 8 aquestes mostres perquè les dades esta recollides d'un any sencer i el paràmetre count és un dels paràmetres amb què s'ha entrenat el dataset.

Anem a simular dos cotxes: el primer va al club de tennis el diumenge al matí; el segon acostuma a anar a sopar els dissabtes al vespre.

```
[22]: dades_cotxe = [
    ['6897 JWK', 12195, 12.2, 6.5],
    ['6897 JWK', 11881, 11.2, 6.5],
    ['6897 JWK', 12885, 11.5, 6.5],
    ['6897 JWK', 10549, 11.1, 6.5],
    ['6897 JWK', 2359, 11.6, 6.5],

    ['3560 ROQ', 7197, 21.5, 6.9],
    ['3560 ROQ', 4941, 21.1, 5.9],
    ['3560 ROQ', 13461, 20.1, 6.8],
    ['3560 ROQ', 13818, 19.4, 5.8],
    ['3560 ROQ', 11251, 19.9, 6.8]
```

```
]*2
```

```
df_dades_cotxe = pd.DataFrame(columns=['matricula', 'durada', 'hora',  
↳ 'dia_setmana_dec'], data=dades_cotxe)  
df_dades_cotxe
```

```
[22]:
```

	matricula	durada	hora	dia_setmana_dec
0	6897 JWK	12195	12.2	6.5
1	6897 JWK	11881	11.2	6.5
2	6897 JWK	12885	11.5	6.5
3	6897 JWK	10549	11.1	6.5
4	6897 JWK	2359	11.6	6.5
5	3560 ROQ	7197	21.5	6.9
6	3560 ROQ	4941	21.1	5.9
7	3560 ROQ	13461	20.1	6.8
8	3560 ROQ	13818	19.4	5.8
9	3560 ROQ	11251	19.9	6.8
10	6897 JWK	12195	12.2	6.5
11	6897 JWK	11881	11.2	6.5
12	6897 JWK	12885	11.5	6.5
13	6897 JWK	10549	11.1	6.5
14	6897 JWK	2359	11.6	6.5
15	3560 ROQ	7197	21.5	6.9
16	3560 ROQ	4941	21.1	5.9
17	3560 ROQ	13461	20.1	6.8
18	3560 ROQ	13818	19.4	5.8
19	3560 ROQ	11251	19.9	6.8

Agrupament de les dades:

```
[23]: df_dades_cotxe_gb = df_dades_cotxe.groupby(['matricula']).mean()  
df_dades_cotxe_gb = df_dades_cotxe_gb.merge(df_dades_cotxe.  
↳ groupby(['matricula']).count()['durada'], how='inner', on='matricula')  
df_dades_cotxe_gb = df_dades_cotxe_gb.rename(columns={'durada_x': 'durada',  
↳ 'durada_y': 'count'})  
df_dades_cotxe_gb
```

```
[23]:
```

	durada	hora	dia_setmana_dec	count
matricula				
3560 ROQ	10133.6	20.40	6.44	10
6897 JWK	9973.8	11.52	6.50	10

Passem les dades pel normalitzador:

```
[24]: # normalització amb StandardScaler  
df_dades_cotxe_gb_norm = pd.DataFrame(scaler.transform(df_dades_cotxe_gb),  
↳ index=df_dades_cotxe_gb.index, columns=df_dades_cotxe_gb.columns)
```

```
df_dades_cotxe_gb_norm[:3]
```

```
[24]:
```

		durada	hora	dia_setmana_dec	count
	matricula				
	3560 ROQ	0.127972	2.135050	1.696285	-0.350663
	6897 JWK	0.091533	-0.268351	1.737998	-0.350663

```
[25]: nova_prediccio = clustering_model.predict(df_dades_cotxe_gb_norm)
nova_prediccio
```

```
[25]: array([0, 1], dtype=int32)
```

El cotxe 3560 ROQ es correspon al clúster de *caps de setmana vespre*; el cotxe 6897 JWK es correspon al clúster de *diumenges matí*. Compte perquè el *group by* ens ha canviat l'ordre:

```
[26]: print('{}: label {}'.format(df_dades_cotxe_gb_norm.index[0], nova_prediccio[0]))
print('{}: label {}'.format(df_dades_cotxe_gb_norm.index[1], nova_prediccio[1]))
```

```
3560 ROQ: label 0
6897 JWK: label 1
```

1.11 Generació d'informe de cotxes

Hem aconseguit fer la separació dels clústers, i sabem assignar un cotxe que té prou informació a un dels clústers.

Ara volem fer un llistat (informe) de tots els grups, la relació de cotxes que pertany a cada grup.

```
[27]: parking_data_gb[:3]
```

```
[27]:
```

		durada	hora	dia_setmana_dec	count
	matricula				
	0001 DKR	21442.695652	9.053261	2.150000	92
	0007 QNR	11263.631579	10.515789	6.442105	19
	0015 CIQ	7610.200000	14.360000	2.110000	10

```
[28]: clustering_model.labels_[:3]
```

```
[28]: array([2, 1, 3], dtype=int32)
```

Afegim la columna label:

```
[29]: parking_data_gb['label'] = clustering_model.labels_.tolist()
```

```
[30]: parking_data_gb[:3]
```

```
[30]:
```

		durada	hora	dia_setmana_dec	count	label
	matricula					

0001	DKR	21442.695652	9.053261	2.150000	92	2
0007	QNR	11263.631579	10.515789	6.442105	19	1
0015	CIQ	7610.200000	14.360000	2.110000	10	3

Posem en una llista de llistes els 4 grups:

```
[31]: cotxes_label = [
    parking_data_gb[parking_data_gb['label'] == 0],
    parking_data_gb[parking_data_gb['label'] == 1],
    parking_data_gb[parking_data_gb['label'] == 2],
    parking_data_gb[parking_data_gb['label'] == 3]
]

cotxes_label[0][:5]
```

```
[31]:          durada      hora  dia_setmana_dec  count  label
matricula
0021 WMC    10779.058824  20.817647          6.452941    51      0
0074 TVC     9901.806452  20.990323          6.267742    31      0
0380 GEJ    11405.571429  21.048980          6.404082    49      0
0391 NGS    10796.916667  21.029167          6.287500    24      0
0629 NBR     9941.720000  20.876000          6.308000    25      0
```

Però volem saber el label 0 a quin tipus es correspon. Mirant les gràfiques sabem que el label 0 es correspon al tipus I, però en un altre entrenament potser al tipus I se li assigna un altre label. Hem de trobar la correspondència entre labels i tipus. Una manera de fer-ho és fixar-nos en els centroides dels clústers, i veure què distingeix un clúster d'un altre.

```
[32]: clustering_model.cluster_centers_
```

```
[32]: array([[ 0.22425402,  2.26064656,  1.59628521,  0.61229603],
 [ 0.2682463 , -0.4093321 ,  1.61678664, -0.1323477 ],
 [ 2.74039201, -0.95341837, -1.12967903,  2.67969464],
 [-0.48403307, -0.14317159, -0.35665507, -0.46782453]])
```

```
[33]: tipus = [{'name': 'tipus I'}, {'name': 'tipus II'}, {'name': 'tipus III'},
    ↪ {'name': 'tipus IV'}]
# durada, hora, dia_setmana_dec, count
dicc = {'durada':0, 'hora': 1, 'dia_setmana_dec': 2, 'count': 3}

print('centres:')
for i in range(len(tipus)):
    print('{:}\t(hora: {:}\tdurada: {:}\tcount: {:})'.format(tipus[i]['name'],
    ↪ round(clustering_model.cluster_centers_[i][dicc['hora']],1),
    ↪ round(clustering_model.cluster_centers_[i][dicc['durada']],1),
    ↪ round(clustering_model.cluster_centers_[i][dicc['count']],1)))

ind_label_0 = -1
```

```

ind_label_1 = -1
ind_label_2 = -1
ind_label_3 = -1

val_hora_max = -1
val_count_max = -1
val_durada_max = -1
val_count_min = 1000

for i, center in enumerate(clustering_model.cluster_centers_):

    v_hora = round(center[dict['hora']],1)
    v_durada = round(center[dict['durada']],1)
    v_count = round(center[dict['count']],1)

    if (v_hora) > val_hora_max:
        ind_label_0 = i
        val_hora_max = v_hora
    if (v_count) > val_count_max:
        ind_label_2 = i
        val_count_max = v_count
    if (v_count) < val_count_min:
        ind_label_3 = i
        val_count_min = v_count
    if (v_hora < 0 and v_durada > 0 and v_count < 0):
        ind_label_1 = i

tipus[0].update({'label': ind_label_0})
tipus[1].update({'label': ind_label_1})
tipus[2].update({'label': ind_label_2})
tipus[3].update({'label': ind_label_3})

print()
print(tipus)

```

```

centres:
tipus I:      (hora: 2.3      durada: 0.2      count: 0.6)
tipus II:     (hora: -0.4     durada: 0.3      count: -0.1)
tipus III:    (hora: -1.0     durada: 2.7      count: 2.7)
tipus IV:     (hora: -0.1     durada: -0.5     count: -0.5)

```

```

[{'name': 'tipus I', 'label': 0}, {'name': 'tipus II', 'label': 1}, {'name':
'tipus III', 'label': 2}, {'name': 'tipus IV', 'label': 3}]

```

I ara ja puc generar un informe a la carpeta data del llistat de tots els cotxes, classificats per tipus:

```
[34]: for tip in tipus:
    fitxer = tip['name'].replace(' ', '_') + '.txt'
    foutput = open("data/" + fitxer, "w")
    t = [t for t in tipus if t['name']==tip['name']]
    matricules = cotxes_label[t[0]['label']].index
    for matricula in matricules:
        foutput.write(matricula + '\n')

    foutput.close()
```

S'han generat els informes tipus_I.txt, tipus_II.txt, tipus_III.txt i tipus_IV.txt en la carpeta data/.

1.12 Conclusions

Veiem com hem aconseguit distingir 4 patrons de comportament diferent de cotxes que fan servir un parking de la ciutat. Juguem amb l'avantatge que les dades s'han generat a partir d'un software de simulació on s'ha programat aquests 4 comportaments.

Els 4 clústers afluïren quan es tenen suficientment número de dades (per exemple, simulem durant tot un any). Si tenim menys dades, o bé els cotxes esporàdics tenen un percentatge molt majoritari, no afluïren els 4 patrons.

Aquestes dades poden servir al parking per poder fer ofertes i abonaments als cotxes que utilitzen el parking en horaris específics. Al cap i a la fi el que vol el parking és podem maximitzar els guanys, i això es pot aconseguir donant bonificacions per tal d'aconseguir una ocupació més alta.